

2015. aasta eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami analüüs

Lõpueksami eesmärgid:

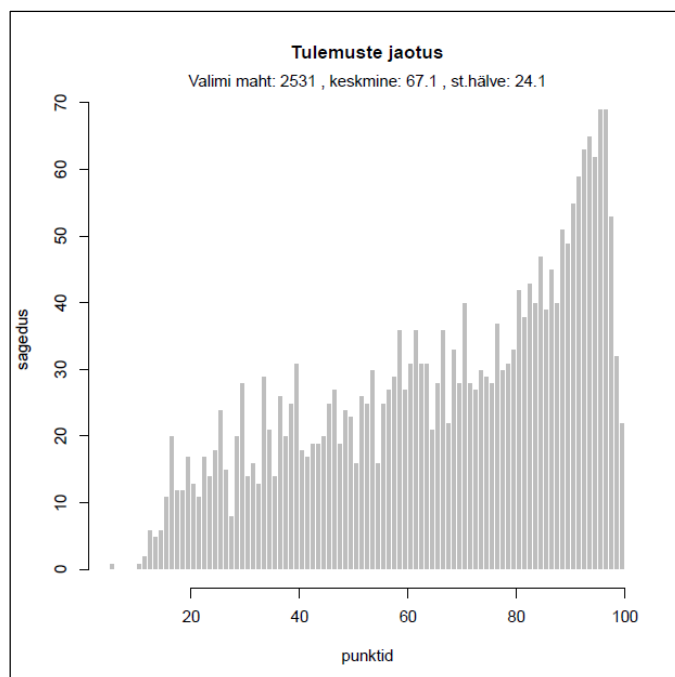
- 1) hinnata põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust III kooliastme lõpus;
- 2) anda koolile ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal;
- 3) suunata põhikooli lõpueksamite sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid;
- 5) anda välishindamise tulemuste põhjal tagasisidet kõigile asjast huvitatud osapooltele ning võimaldada kavandada ja teha muudatusi riiklikus õppekavas, õppekirjanduses, õpetajate täiendusõppes, võimaldada suunata vastavat arendustööd.

Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt B1-taseme kirjeldusele.

2015. aastal tegi eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksamit 2531 õpilast, 1620 eksaminandi (64%) said vähemalt 60 protsenti võimalikust tulemusest ja neile väljastas SA Innove B1-taseme tunnistuse. 2014. aastal sai tasemetunnistuse 1517 ehk 63,2% õpilastest.

Keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga võrreldes sama – 67.

Osaoskustest kõige kõrgema sooritusprotsendiga on kuulamisosa ning kõige madalama keskmise sooritusprotsendiga keele struktuuri osa, varasematel aastatel on selleks olnud kirjutamisosa.

Joonis. 2015. aasta põhikooli lõpueksami tulemuste jaotus

Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on – nagu ka varasematel aastatel – kõrgem kui poistel. Tüdrukute keskmine tulemus protsentides on eelmise aastaga võrreldes veidi langenud – 72,8 (2014. a 73,5), poistel on keskmine sooritusprotsent aga kõrgem kui eelmisel aastal – 62 (2014. aastal 61).

Märgatavalt on tõusnud nii tüdrukute kui poiste keskmised sooritusprotsendid kirjutamisosas. Kui eelmisel aastal oli poiste keskmine sooritusprotsent 41,8, siis sel aastal juba 49,9, tüdrukutel vastavalt 58 ja 65,3.

Poiste tulemused on eelmise aastaga võrreldes paremad ka keele struktuuri (52%, eelmisel aastal 50) ja rääkimise (69%, eelmisel aastal 68) osas. Eelmise aastaga sarnane keskmine sooritus on lugemisosas (66%), keskmine on langenud aga kuulamisosas (73%, eelmisel aastal 77%).

Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on tõusnud kirjutamisosas – 65,3% (elmisel aastal 58%). Teistes osaoskustes on keskmine aga langenud, kuulamisosa keskmine sooritusprotsent on 80, lugemisosas 75, keele struktuuri osas 61 ja rääkimisosas 80 (elmisel aastal vastavalt 84, 78, 64, 81).

Tabelist 1 on näha, et eksami keskmine sooritusprotsent on püsinud kolmel järjestikusel aastal samasugune.

Tabel 1. Üldstatistika nelja aasta lõikes

Aasta	Eksaminandid	Maksimaalne tulemus	Minimaalne tulemus	Keskmine sooritusprotsent
2012	2638	98	9	62,49
2013	2435	100	4	67,8
2014	2401	100	5	67
2015	2531	100	5	67

Tabel 2. Lõpueksami tulemused maakonniti

	Eksaminandide arv	Arv protsentes	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
Harju maakond	1374	54,33	69,34	69,34	5	100	23,62
Ida-Viru maakond	885	34,99	61,22	61,22	12	99	24,32
Jõgeva maakond	8	0,32	79,00	79,00	60	94	13,73
Lääne-Viru maakond	34	1,34	75,74	75,74	32	100	21,80
Lääne maakond	13	0,51	83,23	83,23	59	97	14,13
Pärnu maakond	51	2,02	71,75	71,75	15	100	24,29
Tartu maakond	122	4,82	73,08	73,08	20	100	22,36
Valga maakond	42	1,66	80,71	80,71	41	98	16,10
Kokku	2531	100,00	67,13	67,13	5	100	24,09

Tabel 3. Lõpueksami tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentes	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
eesti	7	0,28	90,71	90,71	61	100	13,56
keelekümblus (eesti)	389	15,37	83,98	83,98	14	100	17,18
soome	1	0,04	100,00	100,00	100	100	
vene	2134	84,31	63,96	63,96	5	100	23,87
Kokku	2531	100,00	67,13	67,13	5	100	24,09

Tabel 4. Lõpueksami tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentes	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
M	1352	53,42	62,13	62,13	5	100	24,88
N	1179	46,58	72,85	72,85	13	100	21,79
Kokku	2531	100,00	67,13	67,13	5	100	24,09

Tabel 5. Lõpueksami põhinäitajad osade kaupa

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Punkte	20	20	20	20	20
Keskmine tulemus	11,43	15,32	14	11,3	14,94
Keskmine sooritus %	57	76,5	70,28	56,6	74,7
Miinumum	0	0	0	0	0
Maksimum	20	20	20	20	20
Standardhälve	6,16	4,26	5,61	5,33	4,98

Tabel 6. Lõpueksami keskmised osatulemused soo järgi

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	9,99	14,66	13,14	10,41	13,89
Tüdrukud	13,08	16,08	15,11	12,39	16,14

Kirjutamisosa

Kirjutamisosa ülesandeid oli eksamitöös kaks. Esimeses neist tuli õpilasel kirjutada 45–50 sõna pikkune teade (kutse). Ülesande juhises oli kirjeldatud situatsiooni, mille järgi oli vaja koostada (üles)kutse oma koolikaaslastele. Teine ülesanne oli kiri sõbrale. Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele teate või kirja kirjutamisel tugineda.

Kogu kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent oli 57, eelmisel aastal oli see 50,3. Seega on kirjutamisosa sel aastal kõrgema keskmisega.

Esimene ülesanne on kõrgema keskmise sooritusprotsendiga kui teine ülesanne – vastavalt 60,2 ja 54. Mõlema ülesande eest kokku võis saada 20 punkti. Esimese ülesande keskmine tulemus oli 10-pallisel skaalal 6 ja teisel ülesandel 5,4.

Poisid said keskmiseks tulemuseks 10 punkti ja tüdrukud 13,08 (elmisel aastal vastavalt 8,3 ja 11,7).

Esimese ülesande täitmisega said õpilased hästi hakkama. Kirjutati kutse kaasõpilastele ja enamasti olid kõik sisupunktid täidetud ning neid oli ka laiendatud. Ülesande eristusvõime oli kõrge ja selle põhjal võib öelda, et ülesanne oli tasemekohane.

Kui eelmisel aastal oli teine ülesanne kõrgemate näitajatega kui esimene, siis sel aastal on vastupidi. Teise ülesande keskmised näitajad on esimesest madalamad.

Seekord pidi sõbrale kirjutama kirja oma õpetajast, kes kolib teise riiki elama. Pidi kirjeldama üritust, mille klassikaaslased õpetajale enne ärasõitmist korraldasid, ning kinki, mille nad

õpetajale lahkumise puhul tegid. Teemale läheneti erinevalt. Kui peamiselt kirjutati, miks ja millal üritus toimus ning mida seal tehti ja mida kingiti, siis oli ka selliseid töid, kus situatsioon pöörati ümber. Näiteks kirjutati sellest, kuidas kogu klass sõitis õpetajale külla või alles hakati pidu korraldama ehk mineviku asemel kasutati tulevikku. Või kirjeldati lihtsalt reisi, mis paraku etteantud teemaga ei haakunud. Kuna eelmisel aastal oli kirja teemaks klassiõhtu, oli ka seda teksti üritatud sobitada selle aasta teemaga ning jäetud etteantud situatsioon kõrvale.

Eri teemade harjutamisel ja nende läbikirjutamisel võiks õpetaja kaaluda, kui palju on õpilasel sellisest meetodist kasu – kas õpilane oskab hiljem õpitut kasutada eesmärgipäraselt või kirjutab eksamivihikusse päheõpitud teksti, mis ülesandega ei sobi.

Pahatihti on õpetajad ette andnud ka raamid, millesse kirja võiks sobitada. Kõnealused stamplaused aga ei ole asjakohased ega autentsed, sest enamasti selliseid vorme tava suhtluses/kirjavahetuses ei kohta. Paraku on õpilane need laused vaid kirja pannud, kirja teemaga ja kirjaga üldisemalt seost hoomamata. Seetõttu leidis töid, mis koosnesid suuremalt jaolt, näiteks kolmandiku ulatuses vaid kirja algusest ja lõpust, vahepealsed teemakohased laused olid liiga napid ega haakunud juhises antud situatsiooniga.

Tekstiõpetus näeb ette teatud väljendite ja kirjale omaste vormide omandamist, ent tasuks kindlasti vaagida, millised neist sobivad tänapäevase keelepruugiga.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	<i>min</i>	<i>max</i>	st. hälve
eesti	7	0,28	17,79	88,93	12	20	2,71
keelekümblus (eesti)	389	15,37	15,30	76,52	0	20	4,54
soome	1	0,04	20,00	100,00	20	20	
vene	2134	84,31	10,69	53,47	0	20	6,15
Kokku	2531	100,00	11,43	57,13	0	20	6,16

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	<i>min</i>	<i>max</i>	st. hälve
M	1352	53,42	9,99	49,93	0	20	6,36
N	1179	46,58	13,08	65,39	0	20	5,48
Kokku	2531	100,00	11,43	57,13	0	20	6,16

Kuulamisosa

Kuulamisosa keskmine tulemus protsentides oli 76,5, eelmisel aastal 81. Poiste keskmine oli 73 ja tüdrukute keskmine 80. Eelmise aastaga võrreldes on kuulamisosa tervikuna veidi madalama tulemusega, seda ka poiste ja tüdrukute keskmiste sooritusprotsentide võrdluses.

Kuulamisosa koosnes neljast ülesandest, kokku 25 üksikküsimust. Esimese ülesande (piltidega ja kolmese vastusevalikuga ülesanne) keskmine sooritusprotsent oli 84,8, mis on veidi madalam kui eelmisel aastal (86,9). See ülesandetüüp on teiste ülesannetega võrreldes olnud eelmistel aastatel kõrgema keskmisega, sel aastal aga mitte. Kõige kõrgema sooritusprotsendiga oli teine ülesanne (õige-vale vastustega ülesanne) – 86,2%. Kolmanda ülesande (küsimusele tuli kolme variandi hulgast valida sobiv vastus) keskmine oli 77,6% ja neljanda ülesande (lünkülesanne) keskmine 64,4%.

Üksikküsimused eristasid nõrku ja tugevaid keeleoskajaid hästi.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
eesti	7	0,28	19,66	98,29	18	20	0,63
keelekümbelus (eesti)	389	15,37	18,39	91,96	6	20	2,50
soome	1	0,04	20,00	100,00	20	20	
vene	2134	84,31	14,74	73,71	0	20	4,27
Kokku	2531	100,00	15,32	76,59	0	20	4,26

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
M	1352	53,42	14,66	73,28	0	20	4,46
N	1179	46,58	16,08	80,40	0	20	3,87
Kokku	2531	100,00	15,32	76,59	0	20	4,26

Lugemisosa

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent oli 70,2, mis on madalam kui eelmisel aastal (72,3). Tüdrukute keskmine sooritus oli 75%, olles eelmise aastaga võrreldes veidi langenud, poiste sooritus jäi eelmise aastaga võrreldes samaks – 66%.

Lugemisosas oli kolm ülesannet, mille vahel jaotus 20 üksikküsimust.

Kõige kõrgema keskmise sooritusnäitajaga oli kolmas ülesanne – 82%, esimese ülesande keskmine sooritusprotsent oli 76 ja teisel ülesandel 61. Poiste keskmine tulemus punktides on 13 ja tüdrukutel 15 punkti ehk sama mis eelmisel aastal.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
eesti	7	0,28	18,57	92,86	10	20	3,78
keelekümblus (eesti)	389	15,37	17,63	88,15	1	20	3,82
soome	1	0,04	20,00	100,00	20	20	
vene	2134	84,31	13,39	66,94	0	20	5,64
Kokku	2531	100,00	14,06	70,28	0	20	5,61

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
M	1352	53,42	13,14	65,69	0	20	5,87
N	1179	46,58	15,11	75,55	0	20	5,11
Kokku	2531	100,00	14,06	70,28	0	20	5,61

Keele struktuuri osa

Struktuuriosa keskmine sooritusprotsent oli 56,6, eelmisel aastal oli see veidi kõrgem ehk 57,22%. Tüdrukute keskmine punktisumma oli 12,8 ja poistel 10. Erinevusi eelmise aastaga võrreldes ei ole.

Struktuuriosas oli kaks ülesannet kokku 25 üksikküsimusega.

Esimese ülesande keskmine sooritusprotsent oli 68,7, eelmisel aastal oli selle ülesande keskmine kõrgem – 76,6. Teise ülesande keskmine sooritusprotsent oli 48,6, mis on kõrgem kui eelmisel aastal (44). Teine ülesanne oli seekord kõrgema keskmise sooritusprotsendiga ka eelnevate aastatega võrreldes.

Esimese ülesande juures, kus tuleb lünka valida sobiv sõna või sõnavorm, olid kõik küsimused hea eristusjõuga. Teises ülesandes võis märgata, et sarnaselt eelmiste aastatega eksitakse elementaarsete sõnade käänamisel-pööramisel. Eksiti kas õigekirjas või vormi moodustamisel. Sel aastal valmistas õpilastele enam raskusi arvsõnade käänamine (*kümnendas/kümnendasse*) ja – nagu ka eelmisel aastal – võrdlusastmete moodustamine (*soe/soojem*), ka vältevahelduslike sõnade käänamine (*sõbra/sõpra*).

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
eesti	7	0,28	16,91	84,57	10	20	3,38
keelekümbelus (eesti)	389	15,37	14,87	74,37	2	20	4,48
soome	1	0,04	20,00	100,00	20	20	
vene	2134	84,31	10,66	53,30	0	20	5,21
Kokku	2531	100,00	11,33	56,64	0	20	5,33

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
M	1352	53,42	10,41	52,03	0	20	5,38
N	1179	46,58	12,39	61,93	1	20	5,07
Kokku	2531	100,00	11,33	56,64	0	20	5,33

Rääkimisosa

Suuline osa on varasematel aastatel olnud kõrgemate keskmiste sooritusprotsentidega kui kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja struktuuriosa. Sel aastal oli kuulamisosa rääkimisosast kõrgema sooritusprotsendiga.

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent oli 74 nagu ka eelmisel aastal. Seega ei saa välja tuua tõusu ega langust, osaoskuse keskmine sooritusprotsent püsib ühel tasemel.

Maksimaalselt oli suulise osa ülesannete eest võimalik saada 20 punkti. Poiste keskmine tulemus punktides oli 13,8 ja tüdrukutel 16,4 ehk sama mis eelmisel aastal. Samuti oli kogu osaoskus heade eristusnäitajatega.

Eksamijärgses tagasisides on õpetajad suulist osa kommenteerides toonud välja, et rääkimisteemad olid huvitavad ja pildid hästi kirjeldatavad. Selle kõrval on üks õpetaja maininud, et mõni teema oli liiga keeruline, kuna õpilane pole ise kirjeldatavas situatsioonis kunagi olnud. Tuleb siinkohal meelde, et kõik eksamil käsitletavat teemad järgivad õppekava. Teemade valikul lähtub eksami suulise osa töörühm eakohasusest ja sellest, et B1-tasemel keeleoskaja saab iseseisvalt hakkama enamikus tavaolukordades, suudab igapäevaelus suhelda ja end mõistetavaks teha. Ülesannete lahendamisel ei oodata õpilaselt üle taseme sõnavara tundmist. Samuti ei eeldata, et õpilane on kogenud kõiki eksamiülesannetes kirjeldatud situatsioone, kuid sellekohast sõnavara peab põhikooli õpilane siiski valdama ja suutma end tasemekohaselt ka väljendada.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
eesti	7	0,28	17,86	89,29	10	20	3,63
keelekümbelus (eesti)	389	15,37	17,74	88,68	0	20	3,43
soome	1	0,04	20,00	100,00	20	20	
vene	2134	84,31	14,42	72,08	0	20	5,05
Kokku	2531	100,00	14,94	74,69	0	20	4,98

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	min	max	st. hälve
M	1352	53,42	13,89	69,46	0	20	5,25
N	1179	46,58	16,14	80,69	0	20	4,36
Kokku	2531	100,00	14,94	74,69	0	20	4,98

Kokkuvõte

Tabel 17. Ülesannete põhinäitajad

	min	Keskmine tulemus	Keskmine sooritusprotsent	max	st. hälve
Kirjutamise 1. ül	0,00	6,03	60,28	10,00	3,06
Kirjutamise 2. ül	0,00	5,40	53,98	10,00	3,33
Kuulamise 1. ül	0,00	3,39	84,84	4,00	0,87
Kuulamise 2. ül	0,00	3,45	86,23	4,00	0,84
Kuulamise 3. ül	0,00	4,35	77,66	5,60	1,32
Kuulamise 4. ül	0,00	4,13	64,49	6,40	2,03
Lugemise 1. ül	0,00	3,83	76,55	5,00	1,36
Lugemise 2. ül	0,00	6,12	61,16	10,00	3,49
Lugemise 3. ül	0,00	4,11	82,27	5,00	1,51
Struktuuri 1. ül	0,00	5,50	68,70	8,00	2,20
Struktuuri 2. ül	0,00	5,83	48,60	12,00	3,45
Suuline osa	0,00	14,94	74,69	20,00	4,98

Sel aastal oli keskmine sooritusprotsent sama mis eelmisel aastal. Kahe suurema maakonna, kus ka eksaminande on kõige enam ehk Harjumaa ja Ida-Virumaa sooritusprotsent oli vastavalt 69,34 ja 61,22.

Kui vaadelda tulemusi hindevahemike võrdluses, siis kõige rohkem ehk 648 oli neid õpilasi, kelle punktisumma jäi vahemikku 50–74, 90–100 punkti saavutas 380 õpilast. Alla 20 punkti sai 76 õpilast.

Statistikat aastati kõrvutades on näha, et eksam on olnud sama raskusastmega nagu varem ja seega võib järeldada, et ka põhikooli astmes taseme- ning jõukohane.

Ethel Roosna

SA Innove Keelekeskus, eesti keele teise keelena peaspetsialist